

OPENBAAR MINISTERIE

Arrondissementsparket Amsterdam

Postbus 115, 1000 AC Amsterdam

IJdok 163
1013 MM Amsterdam
T +31 88 699 12 00
www.om.nl

Datum 17 november 2020
Onderdeel Team onderzoeken CNO / LECD
Ons kenmerk Aangifte tweet Baudet
Doorkiesnummer(s) 088 699 1200
E-mail LECD.Parket.Amsterdam@om.nl
Onderwerp Uw aangifte inzake de 'treintweet' Baudet

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Geachte (...),

Op (...) februari 2020 heeft u aangifte gedaan van discriminatie. Uw aangifte ziet op de tweet van de heer T.H.P. Baudet (hierna: Baudet) die hij plaatste op 31 januari 2020 en die luidde:

"Vanavond zijn twee dierbaren vriendinnen ernstig lastig gevallen door 4 Marokkanen in de trein. Aangifte doen natuurlijk volstrekt zinloos. Oh lieve, kinderlijk naïeve Nederlanders! Stem nou toch eindelijk voor verandering. Breek los uit politiek correct gelul! Red dit land! #FVD"

Met deze brief stel ik u op de hoogte van de beslissing van het Openbaar Ministerie (OM) naar aanleiding van uw aangifte.

Het juridisch toetsingskader

Het OM heeft beoordeeld of de uitlatingen in de voornoemde tweet strafbaar zijn op grond van artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht (Sr).¹ In artikel 137c Sr is onder andere strafbaar gesteld het zich opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras. Om te beoordelen of een uitlating beledigend is grond van art. 137c Sr, volgt het OM een juridische toets. Deze juridische toets bestaat uit drie te nemen stappen, die uiteen zijn gezet door de Hoge Raad.²

¹ Op basis van de feiten acht het OM hier geen ander artikel dan art. 137c Sr van toepassing.

² Zie o.a. HR 16 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3583, r.o. 4.4.3 en HR 14 januari 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE7632, NJ 2003, 261 m.nt. P.A.M. Mevis.

Allereerst dient te worden beoordeeld of de uitlating naar zijn bewoordingen en in samenhang met de rest van de uitlating beledigend is voor een groep mensen op grond van hun ras. Een uitlating is beledigend indien er negatieve conclusies worden getrokken over een groep, waardoor deze groep bij anderen in een kwaad daglicht wordt gezet en de waardigheid van de groep wordt miskend.

Vervolgens wordt beoordeeld of de uitlating binnen een bepaalde context is gedaan. Dit kan de context van het maatschappelijk debat, van de artistieke expressie of van de geloofsovertuiging zijn. Indien een uitlating binnen één van deze vormen van context is gedaan, dan neemt de context het beledigende karakter in beginsel weg. Dit is een uitvloeisel van de maatschappelijke wens om veel ruimte te bieden aan het voeren van het maatschappelijk debat, het uiten van je geloofsovertuiging en het tonen van artistieke expressie.

Indien één van de voornoemde vormen van context van toepassing is, dan volgt de laatste en tevens derde stap, te weten de vraag of de uitlating onnodig grievend is. Deze laatste stap dient als een correctie op de tweede stap. Wanneer bij een uitlating door een politicus sprake is van aanzetten tot haat of geweld of discriminatie en/of aanzetten tot onverdraagzaamheid, en de uitlating derhalve onnodig grievend is (zie noot 5), dan is die uitlating ondanks die context toch strafbaar beledigend.

De juridische beoordeling van de tweet

Wij zijn de voornoemde drie stappen zorgvuldig nagelopen en tot de conclusie gekomen dat de tweet van Baudet niet strafbaar is. Kort gezegd menen wij dat onduidelijk blijft wat de strekking van de tweet is, waardoor reeds bij de eerste stap niet gezegd kan worden dat de tweet beledigend is ten aanzien van Marokkanen als groep. Daarnaast is de uitlating aan te merken als een bijdrage aan een politiek debat en is de uitlating niet onnodig grievend.

In het hiernavolgende leggen wij u uit hoe wij tot deze conclusies zijn gekomen.

De eerste stap

Om te komen tot een goed oordeel moet eerst worden bepaald wat de strekking is van de uitlatingen. Met andere woorden: wat is de betekenis van de uitlatingen in de treintweet?

Een negatief incident in de trein lijkt gekoppeld te worden aan de in de tweet benoemde Marokkaanse migratiegrond van de betrokkenen. Vervolgens wordt opgeroepen om voor verandering te stemmen, en 'het politiek correcte gelul', te stoppen. De tweet is weinig concreet in zijn strekking en laat ruimte voor een

eigen invulling van de vraag hoe het redden van het land zich verhoudt tot het incident in de zinnen daarvoor. Geconstateerd kan in elk geval worden dat met de concrete bewoordingen geen negatieve conclusies over Marokkanen in het algemeen getrokken worden.

Indien het karakter van een uitlating niet aanstonds duidelijk is, dienen de uitlatingen conform het Combat18 arrest van de HR (ECLI:NL:PHR:2010:BM9135) niet uitsluitend op zichzelf te worden bezien, maar tevens in de gegeven omstandigheden van het geval en in het licht van mogelijke associaties die deze wekken. De omstandigheden in dit specifieke geval, betreffen het feit dat de uitlating werd gedaan door een politicus van een partij die (kritiek op) het migratiebeleid tot één van haar speerpunten heeft gemaakt. In het licht van die omstandigheid is het dan ook aannemelijk te achten dat Baudet de door hem expliciet benoemde migratieachtergrond van de betrokkenen aanhaalt in verband met dat door hem bekritiseerde migratiebeleid.

Ook echter als de tweet in samenhang met de kritiek van Baudet op het migratiebeleid wordt geduid, is niet de conclusie te trekken dat de tweet beledigend is over Marokkanen vanwege hun ras of etniciteit. Het noemen van de Marokkaanse achtergrond van de 'lastigvallers', is wel suggestief ten aanzien van het trekken van conclusies over Marokkanen in het algemeen, maar is niet meer dan dat. Omdat bij de duiding van een uitlating in zijn samenhang alleen de op dat moment kenbare omstandigheden kunnen worden meegewogen, kan de omstandigheid dat het incident zelf, naar later publiekelijk bleek een heel ander karakter had, niet worden betrokken bij ons oordeel. Het is echter naar onze mening tevens zo dat indien deze omstandigheid wel zou worden meegewogen, dit niet zou afdoen aan onze conclusie dat de tweet niet in strafrechtelijke zin beoordeeld kan worden als beledigend te zijn voor Marokkanen als groep. Het OM meent derhalve dat de tweet op zichzelf, dat wil zeggen naar zijn bewoordingen en in zijn samenhang, niet beledigend is.

De tweede stap

In principe komt na de voorgaande conclusie de tweede stap niet meer voor beschouwing in aanmerking. Het Openbaar ministerie heeft echter, ten overvloede zoals uit het voorgaande volgt, in aanmerking genomen dat de tweet gedaan is door een politicus waarvan algemeen bekend is dat zijn partij het voeren van een debat, dan wel het aan de kaak stellen van door de partij en haar partijleider gesignaleerde problemen die verband zouden houden met het in Nederland en Europa gevoerde vreemdelingen- en migratiebeleid, tot één van de belangrijkste speerpunten van die partij heeft gemaakt. Het OM richt zich bij de vraag of sprake is van een context waarbinnen de tweet geplaatst dient te worden, op de context van een publiek of politiek debat.

Het uitgangspunt van artikel 10, lid 1, EVRM is dat een vrij debat in het openbaar moet kunnen plaatsvinden. Ook onwelgevallige uitlatingen of meningen (die '*offend, shock or disturb*') moeten kunnen worden geuit. 'Zo kan (potentieel) onrecht in een vroeg stadium aan het licht komen, en wordt een goed geïnformeerd en kritisch openbaar debat daarover bevorderd en kan de samenleving zich effectief verweren tegen onrecht.'³ In de visie van het EHRM is de vrijheid van meningsuiting en haar mogelijkheden om problemen door een maatschappelijk debat op te lossen, één van belangrijkste kenmerken van een democratie, waarbij de kern gevormd door het politieke debat.⁴

Het vreemdelingen- en migratiebeleid betreft een onderwerp dat de gemoederen in de politiek en de maatschappij bezighoudt en waarbij kritiek op het functioneren van de overheid vrijwel altijd aan de orde is. Het kunnen uiten van kritiek op de overheid in het kader van een politiek debat is van fundamenteel belang voor een democratische rechtstaat.

Wij menen dat de tweet binnen de context van een politiek debat gezien dient te worden. Daarmee staat vast dat zelfs als de tweet wel als beledigend aangemerkt zou kunnen worden – en wij denken niet dat een rechter later oordelend tot die conclusie zal komen – de context van het publiek debat dat beledigende karakter wegneemt.

De derde stap

Uit de rechtspraak volgt – zoals hiervoor ook aangehaald – dat het van belang wordt geacht dat juist politici daadwerkelijk in staat moeten zijn zaken van algemeen belang aan de orde te stellen ook als de uitlatingen daarover kunnen kwetsen, choqueren of verontrusten. Tegelijkertijd wordt in die rechtspraak ook de verantwoordelijkheid benadrukt die een politicus in het publieke debat heeft om te voorkomen dat hij uitlatingen verspreidt die strijdig zijn met de wet en met de grondbeginselen van de democratische rechtsstaat. Daarbij gaat het niet uitsluitend om uitlatingen die aanzetten tot haat of geweld of discriminatie maar ook om uitlatingen die aanzetten tot onverdraagzaamheid.⁵ Naar de mening van het OM past de uitlating van Baudet niet in één van de in de vorige zin genoemde categorieën en kan derhalve de conclusie zijn dat de uitlating van Baudet niet onnodig grievend is.

³ Gerechtshof Amsterdam 1 februari 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:299 (Mein Kampf).

⁴ EHRM, *Şahin Alpay t. Turkije*, 20 maart 2018, appl. nr 16538/17, par. 180.

⁵ Hoge Raad 16 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3583 (Felter) , r.o. 4.4.3.

Conclusie

Gelet op voorgaande overwegingen en conclusies meent het OM dat de uitlatingen van Baudet niet strafbaar zijn en heeft het OM derhalve besloten om geen vervolging in te stellen naar aanleiding van uw en andere aangiftes.

Als u het met deze beslissing niet eens bent, dan is er de mogelijkheid om daarover schriftelijk een klacht in te dienen bij het Gerechtshof Amsterdam. Het gerechtshof zal dan beoordelen of het OM in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen. U kunt uw brief sturen aan: Gerechtshof Amsterdam, Postbus 1312, 1000 BH Amsterdam onder vermelding van 'klaagschrift artikel 12 Wetboek van Strafvordering'. Stuur u alstublieft een kopie van deze sepotbrief mee.

Hoogachtend,

De officieren van justitie